

OTROŠKA VARNOSTNA OLIMPIJADA – PREVENTIVNI PROJEKT POLICIJSKE UPRAVE MARIBOR S PARTNERJI

RAFAEL VILTUŽNIK

Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Policija, Policijska uprava Maribor,
Maribor, Slovenija
rafael.viltuznik@policija.si

V prispevku bomo predstavili preventivni projekt Policijske uprave Maribor Otroško varnostno olimpijado (OVO). OVO je tekmovanje osnovnošolcev v poznavanju pravil za preprečevanje negativnih varnostnih pojavov in odpravljanje njihovih vzrokov ter posledic. Poleg preizkušanja znanja in spretnosti je OVO namenjen tudi predstavitvi vseh javnih organov in služb, ki delujejo na področju varnosti. Tako si lahko otroci na vsakem predtekmovanju in finalni prireditvi поблиže ogledajo zanimivosti in opremo Policije, Slovenske vojske, zdravstvene oskrbe, gasilskih enot in drugih enot na področju zaščite in reševanja idr. V okviru OVO se vsako leto organizira tudi športno tekmovanje »Štengijada«. Prispevek predstavlja kratek zgodovinski oris, potek tekmovanja, način povezovanja med deležniki varnosti in drugimi zainteresiranimi posamezniki in podjetji ter namen in učinke izvajanja tega preventivnega projekta.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.fvv.4.2025.1](https://doi.org/10.18690/um.fvv.4.2025.1)

ISBN
978-961-299-068-8

Ključne besede:
otroška varnostna
olimpijada,
Policijska uprava Maribor,
osnovna šola,
deležniki varnosti,
Štengijada

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.fvv.4.2025.1](https://doi.org/10.18690/um.fvv.4.2025.1)

ISBN
978-961-299-068-8

Keywords:

children's safety olympics,
Police Directorate Maribor,
elementary school,
safety stakeholders,
Štengijada

CHILDREN'S SAFETY OLYMPICS – A PREVENTIVE PROJECT OF THE POLICE DIRECTORATE MARIBOR WITH PARTNERS

RAFAEL VILTUŽNIK

Ministry of the Interior of the Republic of Slovenia, Police, Police Directorate Maribor,
Maribor, Maribor, Slovenia
rafael.viltuznik@policija.si

In the paper, we present the preventive project of the Police Directorate Maribor, the Children's Safety Olympics (CSO). CSO is a competition for elementary school students in the knowledge of rules for preventing negative safety phenomena, and eliminating their causes and consequences. In addition to testing knowledge and skills, CSO intends to present all public authorities and services operating in the field of safety and security. At each preliminary competition and final event, children can get familiar with the attractions and equipment of the Police, Slovenian Armed Forces, healthcare, fire departments and other units in the field of protection and rescue, etc. Within the framework of CSO, the sports competition "Štengijada" is also organised every year. The paper presents a brief historical outline, the course of the competition, the method of connecting safety stakeholders and other interested individuals and companies, and the purpose and effects of implementing this preventive project.

University of Maribor Press

1 Uvod

Leta 2025 je Policijska uprava (PU) Maribor izvedla že 17. preventivni projekt Otroška varnostna olimpijada (OVO), ki je ena izmed osrednjih preventivnih aktivnosti PU Maribor. OVO je tekmovanje osnovnošolcev v poznavanju pravil za preprečevanje negativnih varnostnih pojavov in odpravljanje njihovih vzrokov ter negativnih posledic. Tekmovanje je namenjeno učencem 4. razredov osnovnih šol. Ekipo sestavljajo 10 učencev in mentor, ki se pomerijo v različnih nalogah, povezanih z varnostnimi dogodki in veščinami, ki lahko pripomorejo k varnosti na številnih področjih. Tekmovanje poteka na štirih tekmovalnih poljih, na katerih se učenci preizkusijo v poznavanju pravil o varnosti, sestavljajo različne logotipe, se preizkusijo v spretnostni vožnji s kolesom in rešujejo naloge ter izvedejo požarno vajo. Poleg preizkušanja znanja in spretnosti je OVO namenjen tudi predstavitvi vseh javnih organov in služb, ki delujejo na področju varnosti. Tako si lahko otroci na vsakem predtekmovanju in finalni prireditvi поблиže ogledajo zanimivosti in opremo Policije, Slovenske vojske, zdravstvene oskrbe, gasilskih enot in drugih enot na področju zaščite in reševanja, Finančne uprave Republike Slovenije idr. PU Maribor k sodelovanju kot partnerje vabi tudi zunanje deležnike, ki želijo otrokom pomagati pri dobrem počutju in nepozabnosti dogodka. V okviru OVO se vsako leto organizira tudi tekmovanje Štengijada, v kateri se mešane trojke pomerijo v premagovanju 455 stopnic na vrh Kalvarije v Mariboru. Štengijada ima poleg športne tudi dobrodelno noto, saj se zbirajo finančna sredstva za različne deležnike vzgoje in oskrbe otrok. OVO s Štengijado je zelo domisel in skrbno izbran preventivni projekt, v katerem je osrednji cilj delo z in za otroke.

2 Zgodovina in razvoj projekta

OVO se je prvič izvedla leta 2006 na območju PU Maribor. Podoben projekt so pred tem izvajali že v sosednji Republiki Avstriji. Na njihovo povabilo so si prireditev ogledali tudi predstavniki PU Maribor, ki so koncept avstrijskih kolegov prilagodili glede na slovenski šolski in varnostni sistem. Idejo in pobudo za podoben projekt v Republiki Sloveniji so dali predstavniki PU Maribor predvsem zaradi iskanja sodobnejših in otrokom prijaznih načinov za prenos znanja o varnosti. Projekt se je kmalu izkazal za uspešnega, saj je združeval elemente igre, tekmovanja in praktičnega usposabljanja, kar je bistveno povečalo motivacijo otrok in šolskih delavcev za sodelovanje. Do leta 2008 je projekt dobil dodatne partnerje, kot so Slovenska

vojska, gasilska društva, civilna zaščita, Rdeči križ in zdravstveni domovi, kar je povečalo raznolikost nalog in omogočilo celovito obravnavo teme varnosti – od požarne zaščite, nudenja prve pomoči do pravilnega ravnanja v prometu (Ministrstvo za notranje zadeve, Policija, n. d.). Prav tako so se prireditvi kot partnerji pridružili tudi posamezniki ali podjetja, ki so imeli interes pomagati otrokom pri spoznavanju varnostnih veščin in so z različnimi nagradami ali storitvami pripomogli k nepozabnemu dogodku.

3 Struktura in potek tekmovanja

Vsako leto v projektu sodelujejo ekipe učencev 4. razreda osnovne šole. Ekipe običajno štejejo 10 otrok in mentorja. Osnovne šole lahko prijavijo več ekip, običajno pa so ekipe sestavljene iz učencev istega razreda. Po navadi se ekipe poimenujejo z imenom osnovne šole in razreda, iz katerega so učenci. Organizacija tekmovanja je večstopenjska, saj se najprej izvedejo predtekmovanja, najboljše ekipe pa se uvrstijo v finale, kjer se pomeri 20 najboljših ekip. Izvede se šest predtekmovanj, ki se vedno izvajajo na enakih šestih šolskih okrajih, organizacijo šest predtekmovanj pa prevzema ena izmed policijskih postaj (PP), ki je najbližja osnovni šoli, kjer se predtekmovanje izvaja, npr. PP Ruše, če se predtekmovanje izvaja na Osnovni šoli Janka Glazerja v Rušah. Finalno prireditev OVO organizira PU Maribor v sodelovanju z občino in osnovno šolo ali drugo javno ustanovo (npr. Športni objekti Maribor). Na finalno prireditev se uvrstijo najboljše tri ekipe iz šestih predtekmovanj, prav tako na finale povabijo tudi posebne dodatne ekipe (npr. osnovna šola gostiteljica ali osnovna šola iz druge države).

Tekmovanje je kombinacija teoretičnih in praktičnih nalog, ki jih morajo izvesti učenci pod budnim očesom glavnega sodnika in sodnikov, ki spremljajo posamezno nalogo. Ekipe med seboj tekmujejo v parih, ki se izžrebajo na začetku tekmovanja, v vsaki igri se istočasno pomerita dve ekipi. Po končani igri se seštejejo točke in sproti določa vrstni red glede na doseženo število točk. Tekmovanje poteka na štirih tekmovalnih poljih: 1) poznavanje pravil o varnosti (odgovarja se na postavljena vprašanja), 2) sestavljanje logotipov (različnih znakov, povezanih z varnostjo, interventnih števil 112 in 113, reševalno službo ipd.), 3) spretnostna vožnja s kolesom in reševanje naloge (112, 113 ipd.) in 4) požarna vaja (zbiranje vode) (Otroška varnostna olimpijada, n. d.).

Poznavanje pravil o varnosti. V tej panogi tekmujejo vsi tekmovalci, dva tekmovalca na progi (metalec kocke in tekmovalec) po sistemu družabne igre »Človek ne jezi se«, en član ekipe žreba vprašanja, drugi pa odgovarja na zastavljena vprašanja. Oba metalca kock z metanjem kocke najprej določita, katera ekipa bo začela igro. Nato prvi igralec vrže kocko, skupina pa odgovarja na izžrebano vprašanje. Če odgovorijo pravilno, se tekmovalec na progi premakne za toliko polj, kot je število pik na kocki. V primeru, da pride tekmovalec na modro polje, na vprašanje odgovarja mentor. Ob pravilnem odgovoru mentorja dobi skupina bonus 20 točk. Če odgovor ni pravilen, tekmovalec ostane na istem polju, kot je bil pred metanjem kocke. Za zaključek igre mora tekmovalec vreči točno številko pik na kocki, lahko pa s številom tudi preseže cilj. Vsaka od ekip ima na voljo enako število metov. To pomeni, da ekipa A izvede prvi met kocke, ekipa B pa zadnji met kocke ne glede na to, ali je ekipa A pred tem s številom pik na kocki že dosegla ali preseгла cilj. V primeru, da ekipi pri zadnjem metu dosežeta enako število pik, se metanje kocke izvaja tako dolgo, da ena od ekip doseže večje število pik na kocki. Zmagovalec dobi 100 točk, poraženec pa 80 točk. Ekipi, ki zadene število točk, da doseže zadnje polje »CILJ«, se pripiše bonus 20 točk (Otroška varnostna olimpijada, n. d.).

Sestavljanje logotipov. V tej panogi tekmujejo vsi tekmovalci. Ekipi se določi naloga (sestava logotipa), ki jo en tekmovalec ekipe ves čas drži na vpogled drugim članom ekipe. Tekmovalci se zberejo za startno črto, na znak stečejo do kock in jih na mestu zložijo, kot zahteva naloga. Vsi tekmovalci v ekipi z dvigom rok označijo zaključek naloge. Logotip more biti postavljen pokončno. Zmagovalec dobi 100 točk, poraženec pa 80 točk. Za vsako nepravilno zloženo kocko se ekipi odšteje 10 točk. Če zmagovalec pravilno sestavi logotip, dobi bonus 20 točk (Otroška varnostna olimpijada, n. d.).

Spretnostna vožnja s kolesom in reševanje naloge. V tej panogi tekmujejo vsi tekmovalci: kolesar s kolesarsko čelado, tekač/i, »rovači« in tekmovalci ob mizi, ki predstavijo končno rešitev. Kolesar mora med stožci prevoziti določeno pot. Med vožnjo mu tekač prinese vprašanje, ki ga kolesar odpelje do naslednjega tekača, ki odnese vprašanje do »rovačev«, ti pa v škatli poiščejo ustrezno rešitev. Tekoč odnese vprašanje in rešitev nazaj do kolesarja. Kolesar odpelje rešitev do tekača, ki rešitev skupaj z vprašanjem prinese na sodniško mizo, kjer drugi člani ekipe na mizo postavijo pravilno rešitev. Pri vsakem postanku se morata tekmovalec na kolesu in

tekač udariti z rokami (»petka oz. ang. *give me five* «). Pri znaku STOP se kolesar ustavi, pogleda levo in desno, nato pa odpelje naprej. Zmagovalec dobi 100 točk, poraženec pa 80 točk. Minus točke: 1) –20 točk (kolesar se ne ustavi pri znaku STOP ali ne pogleda levo in desno; padec s kolesom; rešitev je nepravilna; ali številke niso pravilno postavljene), 2) –10 točk (kolesar in tekač ne udarita z roko) in –5 točk (kolesar podre stožec; kolesar stopi med vožnjo na tla). Zmagovalec, ki opravi nalogo brez napake, dobi bonus 20 točk (Otroška varnostna olimpijada, n. d.).

Požarna vaja. V tej panogi tekmujejo vsi tekmovalci, ki se zberejo za startno črto, vsi si nadenejo čelade. Na znak stečejo do črpalk in prinesejo vodo, s katero napolnijo črpalko (gasilska brentača ali vedrovka) ter začnejo s črpanjem. Z vodnim curkom ciljajo odprtino na gasilski steni. V trenutku, ko izpraznijo vodo iz črpalke (vedrovke), ekipa zbrano vodo prinese na sodniško mizo in z dvigom rok oznani konec igre. Tekmovalci, ki končajo prej, dobijo dodatnih 10 točk. Po opravljeni igri se zbrana voda uporabi za rezultat igre. Opravi se meritev zbrane vode, ki je z vodnim curkom uspešno stekla skozi odprtino gasilske stene. Zbrano vodo sodnik zlije v posebno posodo z merilnim sistemom. Ekipa dobi za 1 mm izmerjene vode 0,5 točke (preračunano je 1 liter vode 28 mm oziroma 14 točk) (Otroška varnostna olimpijada, n. d.).

4 Štengijada – humanitarni vidik

Poleg tekmovanja se v sklopu projekta organizira športna prireditev Štengijada, humanitarni tek trojk po 455 stopnicah na mariborsko Kalvarijo. Športno tekmovanje vsako leto pomaga izvesti Zavod Antona Martina Slomška v Mariboru, ki omogoči glavni prireditveni prostor pred Škofijsko Gimnazijo Maribor. Na Štengijado se lahko prijavijo vsi zainteresirani športniki ali posamezniki, ki želijo z doniranjem startnine v vrednosti 5 € (skupaj 15 € na ekipo) pomagati otrokom, ki potrebujejo denar. Trojko sestavljajo tekmovalci moškega in ženskega spola. V zadnjem obdobju, ko Štengijada spada v nabor športnih tekmovanj v policiji, se tekmovanja udeleži veliko število ekip (leta 2024 jih je bilo 91).

Dogodek nosi večplastno vrednost in izrazito družbeno noto, saj združuje humanitarno poslanstvo, vključevanje skupnosti ter promocijo gibanja in zdravega življenjskega sloga. Humanitarna razsežnost se kaže v tem, da so zbrana sredstva iz startnin in donacij namenjena otrokom s posebnimi potrebami ter socialno

ogroženim otrokom in družinam, pa tudi ustanovam, ki tem otrokom nudijo vzgojo, izobraževanje, varstvo ali zdravstveno oskrbo (npr. Zveza prijateljev mladine, Pediatrični oddelek Univerzitetno kličnega centra Maribor, Center Gustava Šiliha, Zavod dr. Marijana Borštnarja). Posebno vrednost dogodka daje tudi aktivno vključevanje širše skupnosti – v njem sodelujejo policisti, gasilci, predstavniki civilne zaščite, učitelji, starši, lokalni funkcionarji in številni občani, kar krepi občutek enotnosti ter skupne družbene odgovornosti (Zveza prijateljev mladine Maribor, 2016). Poleg tega dogodek pomembno prispeva k promociji gibanja in spodbujanju zdravega življenjskega sloga, saj telesna aktivnost dolgoročno pozitivno vpliva na posameznikovo zdravje, odzivnost ter pripravljenost pomagati drugim, s čimer se krepi tudi splošna varnost in kakovost življenja v skupnosti.

5 Pomen za lokalno skupnost in učinki projekta

OVO predstavlja odličen primer preventivne akcije, ki presega okvire šolskega sistema in prinaša dolgotrajne koristi za lokalno skupnost. Gre za dogodek, v okviru katerega se aktivno vključujejo različne institucije – od policije, gasilcev in zdravstvenih služb do civilne zaščite in lokalnih oblasti – ter tako ustvarjajo operativno mrežo, ki se ob potrebi lahko aktivira tudi v realnih kriznih razmerah. Takšno povezovanje ne krepi le preventivnih ukrepov, temveč gradi tudi občutek skupne odgovornosti in zavezanosti varnosti. Poleg tega OVO prispeva k dvigu zaupanja, saj se otroci s predstavniki deležnikov varnosti srečujejo v sproščenem, pozitivnem okolju, kar izboljšuje doživetje teh služb kot partnerjev v varnosti in ne zgolj kot avtoritet. To doživljanje izboljšuje občutek varnosti ter spodbuja pripravljenost otrok sodelovati s policisti, gasilci, zdravstvenim osebjem idr., ko se bodo v nadaljnjem življenju srečevali z njimi v različnih situacijah. Nazadnje projekt zagotavlja vidno prisotnost preventive v vsakdanjem življenju skupnosti. S tem ko varnost postane dostopna in prisotna na vidnih mestih ter v konkretnih aktivnostih, se krepi zavest o njej kot temeljni vrednoti. Varnostna kultura, ki jo dogodek spodbuja, tako postaja sestavni del lokalnega družbenega tkiva.

OVO predstavlja več kot zgolj tekmovalni dogodek za otroke – gre za strateško naravnano preventivno aktivnost, ki ima dolgoročne učinke na razvoj varnostne kulture v skupnosti. Osnovni cilj projekta je, da otroci skozi praktične izkušnje in sodelovanje z različnimi institucijami usvojijo znanja, veščine in vrednote, ki so ključne za varno življenje. Pomemben vidik dogodka je prenos varnostnega znanja,

saj se otroci naučijo prepoznati nevarnosti, primerno ukrepati in poiskati pomoč. Takšno znanje neposredno zmanjšuje verjetnost poškodb in nesreč v vsakodnevnem življenju ali bistveno zmanjšuje njihove negativne posledice. Ob tem pa projekt poudarja tudi praktično usposobljenost, saj vaje v realnih pogojih omogočajo, da otroci znanje ponotranjijo in ga znajo uporabiti v kritičnih trenutkih. OVO deluje kot dolgoročna preventiva, saj izobražen otrok pridobljeno znanje spontano prenaša na svojo družino, vrstnike in širšo okolico. Na ta način se ustvarja multiplikativen učinek, ki presega posameznika in vpliva na celotno skupnost. Posebna vrednost dogodka je tudi motivacijski vidik – tekmovalna in zabavna narava olimpijade poveča interes otrok za učenje vsebin, ki jih klasično šolsko okolje težje približa.

S tem ko otroci zgodaj usvojijo znanja o varnosti in pravilnem ravnanju, se oblikujejo odgovorni posamezniki, ki znajo preprečevati nesreče, nuditi pomoč drugim in učinkovito sodelovati z institucijami. Dogodek tako ni le enkratna izkušnja, temveč dolgoročna investicija v varnostno kulturo. Obenem pa projekt pomembno prispeva k razvoju socialnega kapitala, saj se skozi sodelovanje otrok, staršev, šol, policije, vojske, gasilcev, zdravstvenih služb, civilne zaščite in lokalnih oblasti vzpostavljajo mreže, ki imajo ključno vlogo tudi ob resničnih kriznih dogodkih, kot so naravne nesreče ali večje prometne nesreče. Na ta način postaja OVO trajnostni model povezovanja, preventive in krepitve odpornosti skupnosti. Poleg tega pa ima OVO pomemben učinek tudi na področju zaposlovanja, saj se otroci ob spoznavanju pomena in vloge različnih deležnikov varnosti v kasnejšem obdobju, ko se odločajo za poklicno življenjsko pot, lažje, predvsem pa že predhodno izkustveno seznanijo z vlogo in pomenom posameznega poklica v družbi.

6 Zaključek

OVO je v svojem bistvu mnogo več kot športno-izobraževalna prireditev za učence 4. razredov osnovnih šol. Gre za celovit in večplasten preventivni projekt, ki otrokom ponuja priložnost za učenje skozi igro, tekmovanje in praktične izkušnje, hkrati pa predstavlja trajnostno investicijo v krepitev varnostne kulture. Skozi različne dejavnosti – od poznavanja pravil o varnosti, sestavljanja logotipov, spretnostne vožnje s kolesom do izvedbe požarne vaje – otroci ne pridobijo le teoretičnih znanj, temveč jih tudi ponotranjijo in povežejo s praktičnim delovanjem. Tak pristop je izjemno dragocen, saj omogoča, da se varnostne veščine zasidrajo v vsakodnevnem ravnanju otrok, kar dolgoročno zmanjšuje tveganja za poškodbe,

nesreče in druge nevarne situacije. Projekt pa ima pomembno širšo dimenzijo. Z vključevanjem številnih institucij, in sicer policije, vojske, gasilcev, civilne zaščite, zdravstvenih služb, lokalnih oblasti, pa tudi šol, staršev in prostovoljcev, pri čemer se gradi mreža zaupanja in sodelovanja, ki je neprecenljiva v trenutkih, ko pride do kriznih dogodkov, kot so naravne nesreče, požari ali prometne nesreče večjih razsežnosti. OVO je tako platforma, kjer se otroci prvič srečajo z delovanjem teh služb v pozitivnem, neformalnem okolju, kar krepi njihovo zaupanje v institucije in jih spodbuja k sodelovanju z njimi. Na ta način se ne oblikuje le varnostna kultura, temveč tudi socialni kapital, ki je ključni element odpornosti skupnosti.

Pomembna dodana vrednost projekta je tudi njegova humanitarna nota, ki se še posebej izraža skozi spremljajočo prireditev Štengijada. S tem ko športni izziv združuje dobrodelnost, gibanje in sodelovanje, projekt presega zgolj pedagoško in preventivno funkcijo ter neposredno prispeva k boljšemu življenju otrok iz socialno ogroženih družin ali otrok s posebnimi potrebami. Takšna povezava med preventivo, izobraževanjem, športom in dobrodelnostjo predstavlja unikatno celoto, ki jo je mogoče razumeti kot model dobre prakse na nacionalni in mednarodni ravni. OVO ima dolgoročne učinke tudi na oblikovanje življenjskih poti otrok. Ob spoznavanju različnih poklicev – od policistov, gasilcev, zdravstvenih delavcev do pripadnikov vojske – dobijo otroci neposreden vpogled v pomen teh poklicev za družbo. To lahko vpliva na njihovo poklicno orientacijo in krepi zavedanje, da so varnost, pomoč sočloveku in odgovornost vrednote, ki jih je vredno živeti in prenašati naprej.

Sklepno lahko ugotovimo, da OVO ni le dogodek, temveč proces, ki se iz leta v leto nadgrajuje in širi svoj vpliv. Z inovativnim pristopom združuje izobraževanje, prakso, igro, humanitarnost in medinstitucionalno povezovanje v celoto, ki otrokom, družinam in širši skupnosti prinaša merljive in trajne koristi. V času, ko so vprašanja varnosti in solidarnosti vse bolj v ospredju, predstavlja OVO model, kako lahko s sistematičnim, otrokom prijaznim in vključujočim delom gradimo varnejšo in odpornejšo družbo prihodnosti.

Viri in literatura

- Ministrstvo za notranje zadeve, Policija. (n. d.). *Projekt Otroška varnostna olimpijada*.
<https://www.policija.si/svetujemo-ozavescamo/preventivni-projekti/projekt-otroska-varnostna-olimpijada>
- Otroška varnostna olimpijada. (n. d.). *OVO 2025*. <https://www.otroska-varnostna-olimpijada.com/ovo/>
- Zveza prijateljev mladine Maribor. (12. 5. 2016). *Štengijada in Otroška varnostna olimpijada*. <https://zpm-mb.si/novice-dogodki/stengijada-in-otroska-varnostna-olimpijada/>